

Sukupuoli ja valta Pohjoismaissa - selvityksen tuloksia

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta, 19.3.2010

Linda Hart, MA, E.MA

Projektitutkija/*Sukupuoli ja valta Pohjoismaissa*

Tutkija, Sosiaalitieteiden laitos, Helsingin yliopisto

Sukupuoli ja valta Pohjoismaissa -selvitys

1. Miksi ja miten selvitys tehtiin
2. Elinkeinoelämä: tuloksia
3. Pohdintaa ja keskustelua

1. Miksi ja miten selvitys tehtiin

- Tilaaja: Pohjoismaiden ministerineuvosto
- Toteutus: NIKK – Pohjoismainen tasa-arvotiedon keskus/tutkijat eri Pohjoismaissa
- Suomea koskeva osuus:
 - Akatemiatutkija **Anne Maria Holli** (politiikka), Helsingin yliopisto
 - Akatemiaprofessori **Anne Kovalainen** (elinkeinoelämä), Turun kauppakorkeakoulu
 - Projektitutkija **Linda Hart**, Helsingin yliopisto

Hankkeen tavoitteet ja tarkoitus

- Kerätä *olemassaolevaa ja helposti saatavilla olevaa tietoa* näkyvien valta-asemien jakautumisesta naisten ja miesten välillä pohjoismaisessa politiikassa ja elinkeinoelämässä 1990-luvun puolivälistä nykypäivään
- Huomiota myös politiikan ja talouden kytköksiin
- Valottaa tiedon saatavuutta ja ei-saatavuutta

Hankkeen kohtaamat haasteet - Suomi

- Tiedonkeruu systemaattista ja tietoa paremmin tarjolla politiikan ja hallinnon kuin elinkeinoelämän alalla
- *Vertailukelpoisen pitkittäisaineiston puute*
- Mitä tietoa on tarjolla, mitä puuttuu? Huomattavia maakohtaisia eroja
- Suomessa esim. pörssi-yhtiöiden hallitusten jäsenten tilastointi ei ole ollut systemaattista ja pitkäjänteistä

Miten Suomea koskeva raportti tehtiin: Elinkeinoelämä

- Tilastokeskus, esim. *Naiset ja miehet Suomessa* -taskutilasto
- Pörssiyritysten (OMX Helsinki 12/2008: 115 yritystä) verkkosivut ja verkosta löytyvät vuosikertomukset
- Valtionyhtiöiden verkkosivut ja vuosikertomukset
- Fokus ajankohdassa 12/2008 – 01/2009 johtuen pitkäjäsenaineiston puutteesta (vrt. Ruotsi, *Styrelser och revisorer i Sveriges börsbolag* - julkaisu vuosittain)
- Tieto kerättiin yrityskohtaisesti ja retrospektiivisesti riippuen tiedon saatavuudesta verkossa

2. Elinkeinoelämä - tuloksia

I. Valtionyhtiöt

II. Pörssiyhtiöt

III. Edunvalvontaorganisaatiot

IV. Katse tulevaisuuteen

I Valtionyhtiöt

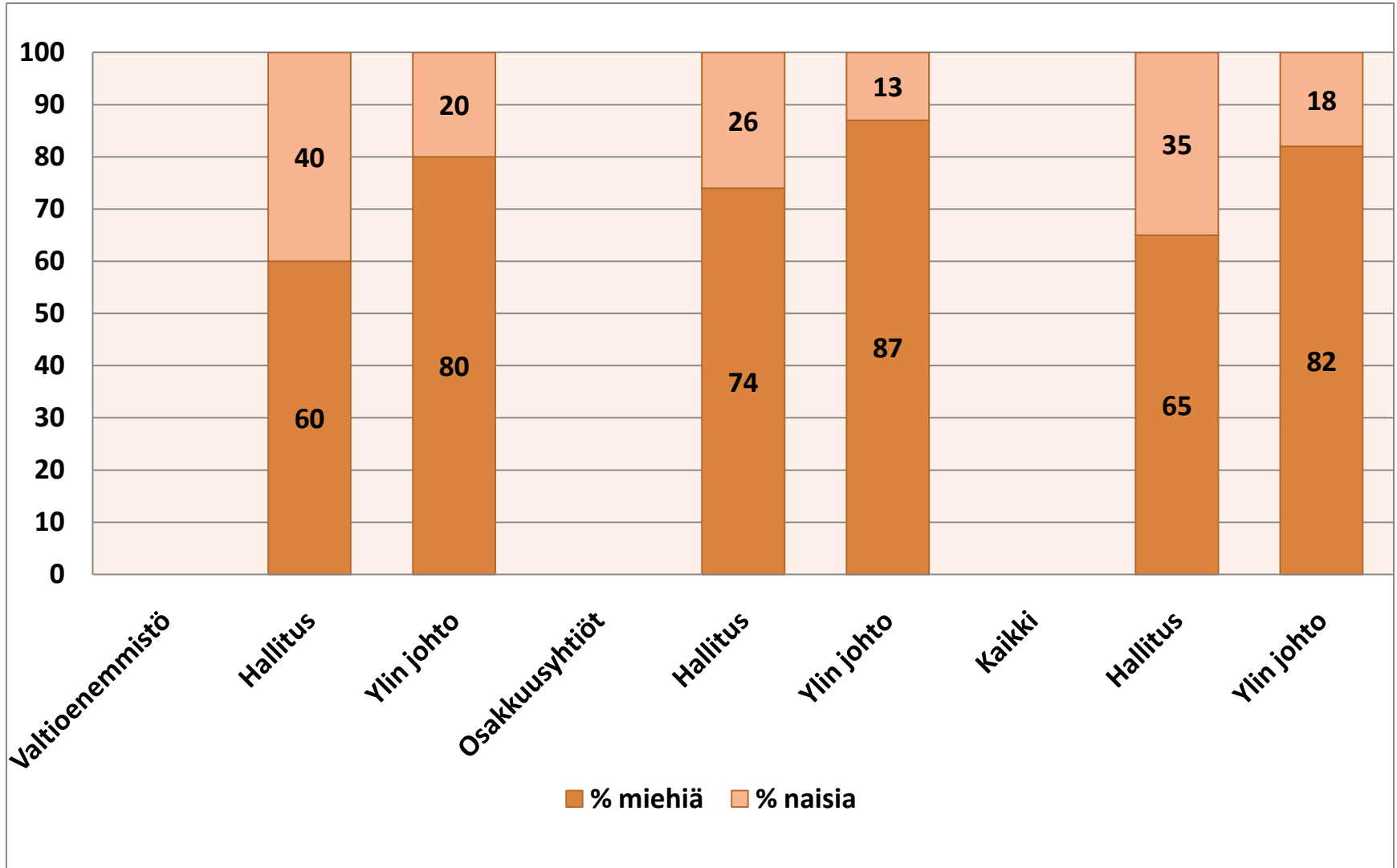
- **Valtioenemmistöisten** yhtiöiden (n = 49) hallituksissa oli keskimäärin 40% naisia
 - 4 puheenjohtajaa, 9 varapuheenjohtajaa
- 20% näiden yritysten johtopaikoista oli naisten käsissä
 - 1 toimitusjohtaja, 1 varatoimitusjohtaja
- Pörssi-yhtiöissä, joissa valtio-omistusta (n = 10) 31% hallitusten jäsenistä oli naisia
 - ei puheenjohtajina
- 12% em. yritysten johtopaikoista oli naisten käsissä
 - ei toimitusjohtajina

Naisia valtioenemmistöisten yhtiöiden hallituksissa Pohjoismaissa
(Sukupuoli ja valta Pohjoismaissa -selvitys)

- Islanti 49% (2008)
- Norja: 47% (2008) 40% kiintiöt molemmille sukupuolille vuodesta 2004 (valtionyhtiöt yms.)
- Ruotsi: 46% (2008)
- Tanska: 26% (2009)

Kuvio 1. Naiset ja miehet valtionyhtiöiden johdossa, %

Lähde: Yritysten verkkosivut, joulukuu 2008

II Pörssi-yhtiöt

- 12/2008: 13% hallituspaikoista naisten hallussa
 - ei puheenjohtajina, 7 varapuheenjohtajaa
- 12/2008: 17% johtopaikoista naisten käsissä
 - 1 toimitusjohtaja, 2 varatoimitusjohtajaa
- Hallituspaikkojen jakautumisessa selviä eroja toimialojen välillä: kaksi suurinta kategoriaa alle 13% keskiarvon
 - IT 5 %
 - Teollisuustuotteet 10%.

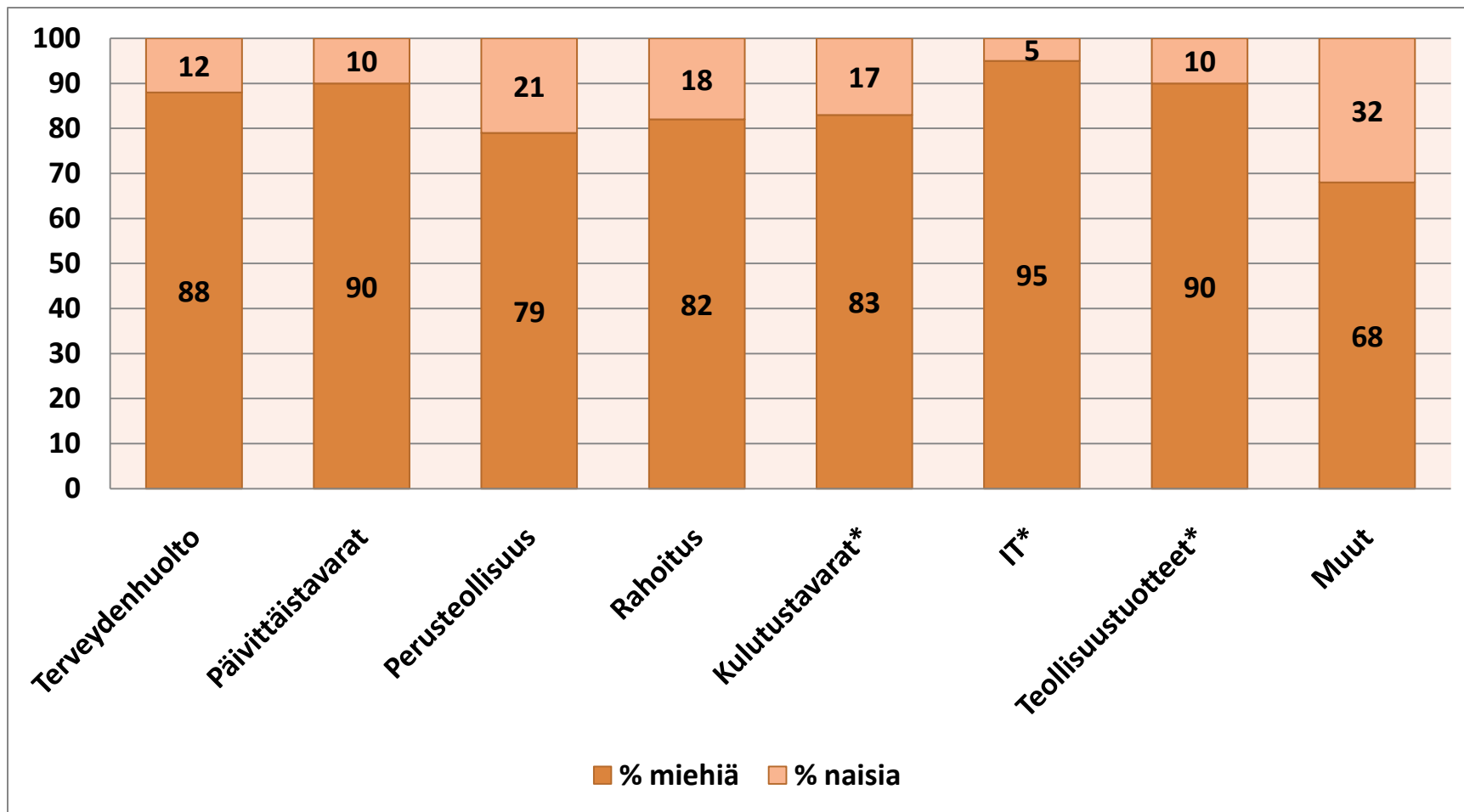
Naisia pörssiyhtiöiden hallituksissa muissa Pohjoismaissa (*Sukupuoli ja valta Pohjoismaissa* -selvitys)

- Norja 36% (2008), 40% kiintiöt molemmille sukupuolille vuodesta 2006 (yksityiset pörssiyhtiöt)
- Ruotsi 19% (2008), kiintiöiden uhka 2000-luvun alkupuolella sosiaalidemokraattien taholta, suositukset pörssiyhtiöiden hallinnointikoodissa vuodesta 2004
- Tanska 10% (2005), ei kiintiöitä eikä suosituksia
- Islanti 7% (2007), ei kiintiöitä eikä suosituksia

Kuvio 2a. Naiset ja miehet suomalaisten pörssiyhtiöiden hallituksissa

Lähde: yritysten verkkosivut, tammikuu 2009

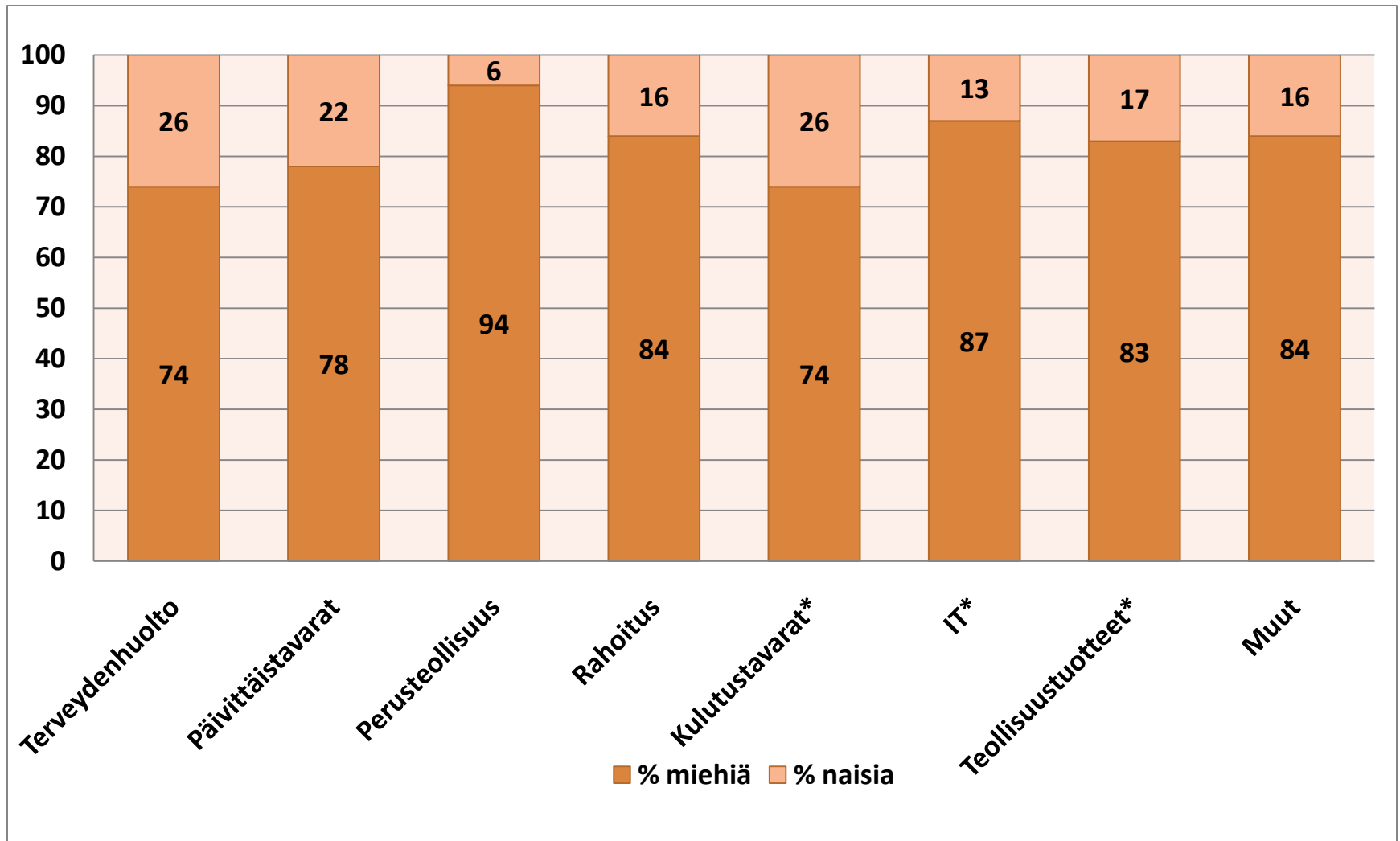
* = suurimmat toimialat

Kuvio 2b. Naiset ja miehet suomalaisten pörssiyritysten johtokunnissa

Lähde: yritysten verkkosivut, tammikuu 2009

* = suurimmat toimialat

III Edunvalvontaorganisaatiot

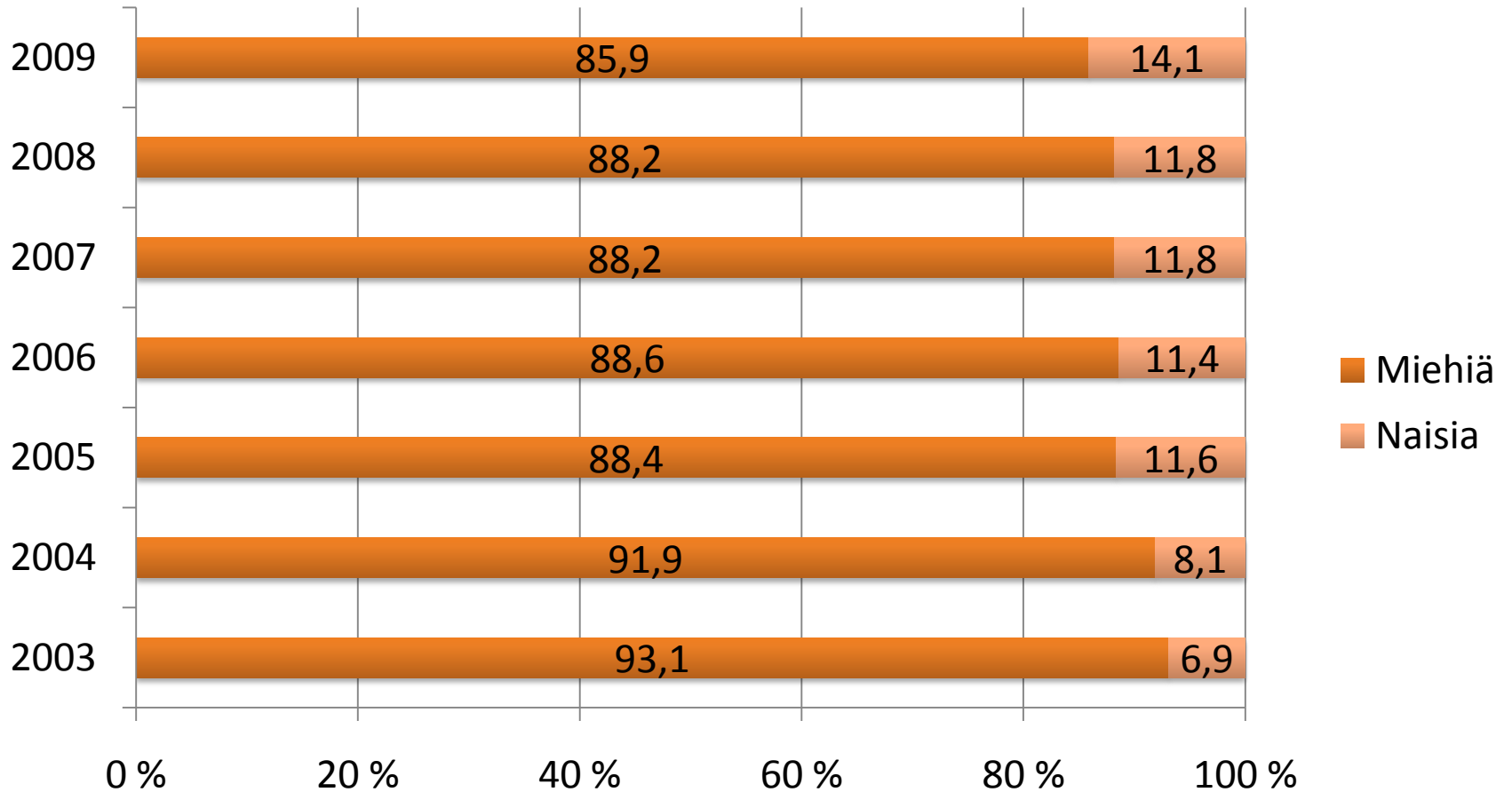
- Harvoja naisia työnantajajärjestöjen hallituksissa tai jäsenjärjestöjen johdossa
- Työntekijäjärjestöissä naisia noin 25% hallituksissa ja yli 40% liittovaltuustoissa
- Työntekijäjärjestöissä naisia pitkään yli puolet jäsenistöstä (53%)
- Mitä ylemmäs mennään, sitä vähemmän naisia

IV Katse tulevaisuuteen

- Uusi pörssiyhtiöiden hallinnointikoodi 2008, suositus 9:
”Hallituksessa on oltava molempia sukupuolia”.
 - *”Hallituksen monipuoliseen kokoonpanoon kuuluu myös se, että hallituksen jäsenenä on molempia sukupuolia. Monien pienimpien yhtiöiden hallituksen kokoonpano ei tältä osin vastaa suositusta, ja kyseessä onkin niiden osalta pidemmän aikavälin tavoite.”*
- Ruotsin malli käyttöön Suomessakin: pehmeä keino, tuottaako tuloksia?
- Naisten osuus hallituksissa nousussa aikavälillä 2003-2009 →

3. Naiset ja miehet suomalaisten pörssiyritysten hallituksissa 2003-2009, %

Lähde: Tilastokeskus / Balance Consulting – OPTIO, *Vallan tasa-arvoa*, 2009

Viitteet:

Hart, Linda, Holli, Anne ja Kovalainen, Anne, 'Gender and Power in Politics and Business in Finland', Niskanen Kirsti ja Nyberg, Anita (toim.) *Kön och makt i Norden*, TemaNord, verkkojulkaisu, marraskuu 2009

http://www.nikk.no/Skandinavisk/Temaer/Kon_og_magt_i_Norden

<http://www.norden.org/da/publikationer/publikationer/2009-569>

Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi 2008,
Arvopaperimarkkinayhdistys ry <http://www.cgifinland.fi>

Vallan tasa-arvoa: Sukupuolten tasa-arvo 2009, Tilastokeskus,
elokuu 2009